

עין משפט
גר מצוה

מו:

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מסורת הש"ס

16 בית קמא. בית גב.
17 (לעיל ט: כיצד נגזר).
18 (בין חטופות שנוטות כו: ד"ה ארבעת אמות).
19 (פי' רבי' פסחתי' לה).
20 (ד"ה ויחיד).
21 (ד"ה מ"ה).
22 (ד"ה מ"ה).
23 (ד"ה מ"ה).
24 (ד"ה מ"ה).
25 (ד"ה מ"ה).
26 (ד"ה מ"ה).

תורה אור השלם
1. ואל החוקים אשר שבו
לנו קנה ער אשר נשוב
אלהם והנה אזהר וחדר
עקבם מי כעל דברים
יש אלוקים.

גליון הש"ס
גב' ואי ליכא לאשתלומי
כו: עין לעיל דף ט ע"א
חטופות ד"ה ויחיד נמי
ועין מהש"ס ט: שם
למה לי קרא. מוטות
כז ע"א מה טז ע"ב:

ה"ג. אי דליכא לאשתלומי מיניה לשקול מורא בוחי לא תריכא דליכא לאשתלומי מיניה ואית דגרסי אי דליכא להני זוחי משמע שאם אין אוחזן מעות בעין שנתן לוקח למוכר אפי' אית ליה זוחי אחרני לא יביי ליה זוחי ואין נראה לר"ם מאחר שמקח טעות הוא סבירא הוא שריתו כדון ב"מ ובי"מ אי אית ליה זוחי לא מני לטלוקי בשאר מילי כדמוכח בהכרח

וואי ליכא לאשתלומי מיניה לישקליה לתורא בוחי דאמרני אנשי ממדי רשוותך פארי אפרע לא צריכא דאיכא לאשתלומי מיניה רב אמר רדי זה מקח טעות זיל בתר רובא ורובא דאינשי לרדיא הוא רובני ושמואל אמר יכול שיאמר לו לשחוטא מכתתיו לך א"לא אולנין בתר רובא כי אולנין בתר רובא באיסורא אבל בבמונא לא אולנין בתר רובא אלא המוציא מחבירו עליו הראיה תניא נמי הכי שור שנגח את הפרה ונמצא עוברא בצדה ואינו יודע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה משלם חצי גזק לפרה ורביע גזק לולד דברי סומכוס וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר שמואל בר נחמני מגיין המוציא מחבירו עליו הראיה שנאמר ימי בעל דברים יגש אליהם יגיש ראייה אליהם מחקיף לה רב אשי הא למה לי קרא סברא הוא דכאבי ליה כאביא אויל לבי אסיא אלא קרא לכור"ג אמר רבה בר אבוב דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבובי ימינין שאין נוקקין אלא לתובע תחלה שנאמר מי בעל דברים יגש אליהם יגיש דבריו אליהם אמרי הדרדעי יפעמים שנוקקין לנתבע תחלה והיכי דמי דקא זילי נכסיה: וכן פרה שנגחה את השור [וכו']: חצי גזק ורביע גזק פלגא נוקא הוא דבעי שלומי כולי נוקא נבי רבעא מאי עבדתיה אמר אביי חצי גזק אחד מארבעה בגזק ורביע גזק אחד משמנה בגזק ואי פרה וולד דחד ניהו ה"ג דמצי א"ל לבעל פרה כמה נפשך חצי גזק רב לי אלא לא צריכא דפרה דחד וולד דחד ואי דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה הכי נמי דאמר ליה לבעל פרה פרה ריךך אויפתן הב לי ראייה דאית לך שותפי אלא דקדים תבעיה לבעל ולד תחלה דאמר ליה גלית ארעתך דשותפא אית לי איכא דאמר אף גב דקדים תבעיה לבעל פרה תחלה מצי מדחי ליה דאמר ליה מידע דיעי (אנא) דשותפא אית לי אמר רבא אמר אחד מארבעה בגזק ואחד משמנה בגזק קתני חצי גזק ורביע גזק קתני אלא אמר רבא לעולם בפרה וולד דחד והכי קאמרין איתה לפרה משתלם חצי גזק מפרה ליחא

מעות הוא סבירא הוא שריתו כדון ב"מ ובי"מ אי אית ליה זוחי לא מני לטלוקי בשאר מילי כדמוכח בהכרח (מבואר דף טו. וס) כהוא דקאמר מולא מעותיו בנכרי הוא ואורי"ם ש"ס ג' דייס לבי' ולוקין ולשכר דבעל מוב אי אית ליה זוחי לא מני לטלוקי בשאר מילי כדפי' ואי לית ליה זוחי לא מני א"ל זיל טרע חזין ואימי זוחי כדמוכח בהכרח והכא בשמעתי דקאמר ממרי רשוותך פארי אפרע וקוקין אפי' אית ליה זוחי מני לטלוקי כדפי' א"ל זיל טרע דאמר כפי"ק (דף טו.) או כסף פולא אל מיטע ולר פפא ולרז הונא נריה דרז יהושע כל מילי מיטע הוא ובשכר אפי' לית ליה זוחי אמרינן ליה זיל טרע ואימי רשוותך פארי אפרע כדמוכח בהכרח והעלייה (ב"מ דף קמא):

שאין נוקקין אלא לתובע תחלה. פ"ה כגון ראובן מובע לשמעון מנה שהלוהו ושמעון משיבו תפסת משלי החור לי מה שתפסת או משכון היה בידך ונפתח מדמי שנשתמשת בו בחילה נוקקין לטענת ומי' נוקקין לשמעון לדון על דבר התפיסה והמשכון והשאל ל"ל לפ"ה דמיירי כגון שיש לראובן טעור על המנה דאי לאו הכי נתמן שמעון אפי' יש עדים לראובן דהמלוה את חבירו נעדים אין לר"ך לפרועו נעדים ואי' היכי דמי אי יש לשמעון עדים מוכיני או טעון שיביא עדים מוך לראובן ומי' לראובן משלו למה יגבה לפרוע מובו ומניס לו שהוא זמן ב"ד ואם שמעון אומר שיביא עדים שלו לאחר לי יום אפי' בלא קרא נמי לא היינו שומעים לו ואפי' זילו נכסיה דלטו אם אומר שלאחר שנה או שנתיס יביא עדים מי שומעים ליה כלל כגון דשמעון אומר פלוני ופלוני נשעת מעשה היו יודעים שדברני כן הוא ואני יודעים שהוא אומר אמת בזה שהיו נשעת מעשה ואי' להם אפי' סופין לבא לזמן מרובה וי"מ כגון שזה מובע שחבל בו ושמעון אומר יש לי שאר מביעות עליו ומגבינן לראובן דמי חבלתו אפי"פ שמעון אומר שהיוס או למחר יביא עדים ואין ממתינין לו כלל דק"ל בהובל (לקמן דף טז.) דאין נותנין זמן לחבלות ויומר משמע לפרש לענין חבלה מלענין מלוה מדמימי עליה קרא דאשרו חמוך כפרק אחד דיני ממונות (פסחתי' דף טז.)

דיני ממונות (פסחתי' דף טז.)

ורביע גזק אחד משמונה בגזק. מינה היאך משהו הולד לפרה פשיטא שלא עשה הולד נוק כמו הפרה דלטו אם יש לו לאחד מ' חלקים ולאחד חלק אחד מי ישלם זה כמו זה כאלו היתה חיה' ה' מניח כהדיא כפרק ארבעה וחמשה (לעיל דף לו.) האחרון נוטל מנה ושליפניו (חמשים וזו ושינים) הראשונים דיני זהב משמע שכל אחד מפקדי כפי מה שיש לו ומפסד רבי"א דכולה מלתא נקט לפימנא בעלמא כאלו הולד עשה חצי נוק אבל לעולם לא משלם אלא רביע נוקו שאם הפרה שזה שמונים זח בלא הולד ועם הולד מנה וחצי כל נוק שעשה מנה כגון שנגחה שור שזה מאמס וגמלא חלק חמישית לולד ואם היה דואי שותף היה נוטל הפרה עם הולד ועשוי שהוא ספק נוטל חצי הולד שהוא עשר זח שהוא רביע נוקו של ולד: גלית ארעתך דשותפא אית לי. ומאחר שהודה שיש לו שותף לא ישלם רק חצי התשלומין ואיך פלגא לא משלם כולו בעל הולד דשאל ילדה ואפי' לר' נתן דאמר (לקמן דף טז.) כי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי מודה הכא דעד כאן לא קאמר רבי נתן אלא בשור חס שדחק את חבירו לבור שבעל השור אין לחייבו אלא רביע אפי' שודאי היק לפיכך משתלם כל השאר מעלל הבור כיון שהבור הרגו שדחק לבור אלא שאם הולד צמעי אמו נשעת נביהה יש לו להחייב בחטומין אין לחייב הפרה תשלומין שהם על הולד לשלם אם נגח:

מידע דיעי דשותפא אית לי. פי' שיש לנו להעמיד הפרה בחוקת שהיא מעוברת והשאל היא לילדה ומודה סומכוס כיון דליכא תרמי שהו מוחזק וגם איכא חוקת גופה דאמרין המע"ה הלכך כל משלם בעל הפרה אלא רביע כאלו דואי אית ליה שותפי ומייה להויא ממון מיד בעל הולד אין מועלת חוקה הלכך לא משלם בעל הולד אלא אחד משמיית נוק ואיך אחד משמיית נוק מפקדי וה"ג אשכחן כהוא דהמתחילי פרה בחמור דמיקי כהשואל (ב"מ דף טז.) כדמוכח ולא אמרינן אוקי אחוקמיה והשתא הוא דילגה להויא ממון מחוקת מרה קמא וקשה לר"י דכפרק השואל (שם דף טז: וס טז:) תנן זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יחלוקו גבי שאלה היוס ושכרה למחר ומוקמא לה כדמוכח ואמאי לא אמרינן אוקמיה אחוקמיה והשתא היא דמתה להעמיד הממון ביד השואל ויפטר משלם ואורי' דשאל יחלוקו לאו אשאלה היוס ועברה למחר קאי אלא אשאל אחת ושכר אחת:

ליחא